

“ARZU-KAMBER” ÜZERİNE MUKAYESELİ BİR ARAŞTIRMA

Afaq RAMAZANOVA

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, Folklor Enstitüsü, “Klassik Folklor” Bölümü, Bakü /
Azerbaycan

Anahtar Kelimeler: “Arzu Kamber”, halk hikâyesi, aşk, ortak yapı, bayatı-mani

ÖZET

Türk epik geleneğinde kendine özgü yeri olan ve sevilen destanlardan biri “Arzu Kamber”dir. Azerbaycan edebiyat bilimciliğinde “bayatılı destan” (manili destan) gibi sunulan bu folklor metni diğer Türk halklarında “hikâye”, “masal”, “halk hikayesi” adı altında ele alınmaktadır. İlginçtir ki, hacimce çok büyük olmayan bu destan hemen hemen bütün Oğuz Türkleri - Azerbaycanlılar, Türkler, Gagavuzlar, Türkmenler, Kerkük Türkmanları, Nogaylar, Kırım tatarları, aynı zamanda Urumlar ve diğer Türk milletleri arasında bugüne dek de yaşamaktadır. Bizim tarafımızdan bu destanın Türk halkları arasından 40’dan fazla varyantı derlenmiştir. “Arzu-Kamber”in kapsadığı coğrafi bölge de çok geniştir –Rumınyâ’dan Gagavuz iline dek, Azerbaycan’dan Türkmenistan’a, Türkiye’den Güney Azerbaycan’a kadar uzanan geniş bir arazide yayılmış bu destanın benzersizliği onun poetik metinlerinin genel Türk folklorunun lirik türlerinden olan manilerden oluşmasıdır. “Arzu Kamber”in çeşitli varyantlarında yer alan şiirler-bayatılar, maniler vs. genellikle ortak veya benzerdir. “Arzu Kamber”in konusu bir aşk hikâyesidir. Bildiride “Arzu Kamber”le ilgili aşağıdaki hususlara dikkat çekilmiştir: “Arzu-Kamber” masalının-destanının yayılma coğrafyası, “Arzu-Kamber”in yayılmış ve yayımlanmış varyantlarının istatistiği, “Arzu-Kamber”in varyantlarının yapı bakımından mukayesesi, ortak olan bir yapının tespiti.